

Polityka opozycyjna w konsensualnym systemie Konfederacji Szwajcarskiej.
Rola demokracji bezpośredniej

(Streszczenie)

Celem niniejszej dysertacji jest próba dokonania szerszej analizy jednego z podstawowych elementów szwajcarskiego systemu politycznego – demokracji bezpośredniej. W pracy analizie poddany został nie tylko jej wymiar teoretyczny, lecz przede wszystkim jej obecna praktyka, ze szczególnym uwzględnieniem relacji między demokracją bezpośrednią a szwajcarskimi elitami politycznymi. W sposób szczegółowy podjęto się przeanalizowania partyjnego aspektu demokracji bezpośredniej w kontekście konsensualnego systemu politycznego Konfederacji Szwajcarskiej.

Prezentowana rozprawa doktorska stanowi próbę odpowiedzi na pytanie czy demokracja bezpośrednia jako końcowy etap *swiss decision making process* jest przestrzenią, w której uwidacznia się silny polityczny i partyjny konflikt oraz czy w kontekście demokracji bezpośredniej można mówić o partyjnej aktywności opozycyjnej.

Postawiona w pracy hipoteza badawcza zakłada, że w szwajcarskim procesie decyzyjnym, na etapie demokracji bezpośredniej zauważalna jest opozycyjna aktywność szwajcarskich partii politycznych (ze szczególnym zaznaczeniem partii rządowych – Szwajcarskiej Partii Ludowej i Partii Socjaldemokratycznej), która przyjmuje charakter widoczny, trwały i usystematyzowany, co pozwala na określenie jej mianem *polityki opozycyjnej*.

Praca została podzielona na dwie podstawowe części. W pierwszej z nich dokonano przedstawienia i analizy podstawowych pojęć związanych z tematem pracy – *konsensualizmu*, *demokracji bezpośredniej* oraz *opozycji* – w kontekście szwajcarskim. Zgłębienie podstawowych założeń szwajcarskiego systemu politycznego wraz z jego obecną charakterystyką wydaje się niezbędne do zrozumienia jego nietypowego charakteru. Analizie poddano również szwajcarski system partyjny, ze szczególnym uwzględnieniem jego społecznych podstaw i zmian, które w jego obrębie dokonały się w ciągu ostatnich lat.

Drugą część pracy stanowi szczegółowy przegląd szwajcarskich głosowań ludowych (inicjatyw ludowych i referendów fakultatywnych), które odbyły się w Szwajcarii w latach 1992-2021. Celem tej części pracy jest przeanalizowanie praktyki korzystania z wybranych instrumentów demokracji bezpośredniej. Część ta stanowi próbę odpowiedzi na podstawowe pytania zadane w pracy o to czy demokracja bezpośrednia jako ważny końcowy etap szwajcarskiego procesu decyzyjnego jest areną

międzypartyjnej walki oraz czy instrumenty demokracji bezpośredniej (inicjatywa ludowa i referendum fakultatywne) mogą służyć partiom politycznym jako narzędzia aktywności opozycyjnej – a jeżeli tak, jaki ta aktywność przyjmuje charakter.

Pracę kończą ogólne wnioski i próba przedstawienia propozycji dalszych badań w badanym zakresie.